

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. IV. De alijs potentijs materialibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

Hoc argumentum infirmum est, quia aduersarij negabunt, solum lucem & colorem esse obiectum visum: tam difficile autem ea propositio suadebitur, quam potentiam visivam non reflectere supra suos actus. Aliter ergo posset hoc ipsum probari, quia si potentia exteriores essent reflexivae supra suos actus, quotiescumq; haberent actum, reflecterent se supra ipsum, quia tunc haberent principia requisita ad eum cognoscendum; & cum aliunde sint potentia necessaria, semper eos cognoscerent, cuius contrarium experimur quotidie. Neque hæc ratio premit: nam intellectus est reflexivus supra suos actus, & etiam potentia necessaria, & tamen non ideo, quandoque intelligit, reflectit necessariò supra illos. Melius ergo poterit id suaderi, quia nullus unquam potuit notare tactum reflectere supra suum tactum, aut visum videre suam visionem, etsi vellet, ergo externa potentia non possunt supra suos actus reflectere, ergo reflexio non fit à sensibus.

Ad oppositum argumentum facile respondeo, visum non percipere tenebras propriè: dicitur autem eas percipere, quatenus ex eo, quod nihil videat, infert intellectus, ibi non esse lucem.

66 Sed vrgebis: Brutum agnoscit vmbra hominis, & ab illa terretur; ergo, vel quia cognoscit ipsam carentiam lucis, quod repugnat bruto, vel quia reflectit supra suos actus, & supra illorum carentiam. Respondeo, brutum videre vmbra, nihil esse aliud, quam videre lucem in vna parte, & illam non videre in alia, in quo nulla includitur reflexio neque supra actum, neque supra eius carentiam, sicut enim, vt videat hominem ipsum, sufficit quod videat eius figuram secundum entitatem positivam quam dicit, & non videat alias partes redundantes, quantumvis non reflectatur supra suam cognitionem; ita etiam idem sufficit vt cognoscat vmbra. Verum autem sensus internus se reflectat supra suos actus, dicam statim, vbi clariùs soluetur hoc argumentum.

SECTIO IV.

De alijs Potentijs materialibus.

67 ULTRA has quinque externas potentias dari etiam alias internas materiales, facile suadet. Et quidem Primò dari alium sensum communem interiorem, percipientem obiecta aliorum sensuum, probatur, quia brutum recordatur obiecti visi, vocis auditæ, doloris recepti, vt experientià compertum est (canis enim & domum & domini vocem agnoscit, recordatur à quo fuerit vulneratus, &c. Iamque hæc cognitio non fit à sensibus externis, qui non retinent species obiectorum præteritorum, alioquin etiam in absentia illorum possent operari; ergo fit à sensu alio distincto. Probat deinde: canis dormiens, quando nullam sensus externi operationem exercet, cogitat de obiectis in die visis, ideoque & dormiens latrare solet, vt passim experientia docet; ergo habet alium sensum ab his quinque distinctum. Illum autem communem esse, probatur, quia percipit omnia obiecta aliorum sensuum, recordatur enim obiecti, & visi, & auditæ, &c.

68 Aliqui Auctores non contenti hoc sensu, alios quatuor addiderunt, inter quos distribuunt varias operationes quas in nobis experimur. Primum

dicunt *sensum communem*, & huic tribuunt perceptionem obiectorum aliorum sensuum. Secundum dicunt *imaginativam*, quam faciunt conservatricem specierum sensui communi deferuentium. Tertium *estimativam*, quam dicunt cognoscere obiecta insensata. Quartum *phantasiam*, & hanc fingere fingunt monstra & Chimaras, coniungendo species rerum impossibilibus, vt hirci, & cerui, montis aurei, &c. Quintum *memoriam*, cuius dicunt esse proprium, recordari obiectorum prius cognitorum. Alij Auctores eos sensus redigunt ad quatuor, alij ad tres, ad duos alij, alij denique ad vnum, vt nulla sit sententia sine patrono.

PRIMA CONCLUSIO. Licet de huiusmodi operationibus internis, vnicus tamen est sensus principium omnium illarum. Probat: non sunt multiplicandæ entitates & potentia sine vlla necessitate; atqui in præsentia nulla prorsus est, ad ponendos hos distinctos sensus aut potentias, ergo. Probat Minor, quia si quæ esset, maximè varietas operationum; sed omnes hæc possunt ab eadem potentia oriri, vt patet in intellectu, qui cum vnicus sit, habet tamen easdem operationes retinendi memorià, fingendi, percipiendi, &c. Confirmatur, & declaratur argumentum: potentia habens virtutem ad cognoscenda obiecta absentia, habet virtutem ad illa, etiam quando sunt præsentia, & quando habet intensas species de illis; ergo eadem phantasia erit imaginatrix & conservatrix; item ea potentia, quæ possibilia coniungit impossibilitè, debet necessariò ea possibilia cognoscere seorsim, ergo eadem exercebit quartum illud munus.

Dices Primò: Ad recipienda facile obiecta requiritur humiditas, ad ea conservanda siccitas, ergo sunt diuersæ potentia, perceptiva & conservativa. Hoc argumentum videtur probari, in diuersa parte corporis fieri cognitionem internam de obiecto præsentia, ab eâ quæ de absentia, quia in eadem nequit esse intensa siccitas & intensus humor, qui requiritur ad eas operationes: ponere autem in diuersis partibus eas cognitiones, per se videtur falsum. Igitur respondeo, argumento non probari, sensus esse diuersos, sed dispositiones ad aliquos actus illius sensus esse diuersas à dispositionibus requisitis ad alios actus eiusdem potentia. Adde, multos homines facile percipere, & diu retinere, ergo potest esse eadem dispositio vtrique operationi apta. Ex his soluitur aliud Galeni argumentum, contententis probare eam distinctionem sensuum, ex eo quod homo lædatur in ordine ad vnam operationem, non ad aliam. Sed hoc, vt dixi, non probat diuersitatem sensuum, sed diuersitatem dispositionum ad diuersas operationes eiusdem sensus requisitarum.

Denique, quod non deat potentia coniungens species v. g. montis aurei, patet, quia vel id non præstatur à potentia materiali, vel si præstatur, sufficit ea quæ percipit obiecta omnium sensationum. solum ergo dabitur vnica potentia interior materialis cognoscitiva.